ਮੇਰੀ ਨਿਜੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ

- ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਹੇ ਆਰਜ਼ੀ 'ਤਖ਼ਤ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾ ਕਰੋ ਜਥੇਦਾਰੋ !

ਹੁਣ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਰਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਨਾ ਬਣਾ ਬੈਠੀਏ। ਉਸ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ (ਅਸਲੀ ਜਾਂ ਨਕਲੀ ਵਰਤ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਾ ਨਹੀਂ), ਜੇਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੈਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਪਲੰਘ ਉਤੇ ਘੁਰਾੜੇ ਮਾਰ ਰਹੇ 'ਪੰਥਕ ਲੀਡਰਾਂ' ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਜਗਾ ਤਾਂ ਦਿਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਅਸੀ ਸਾਰੇ ਲਿਖ ਲਿਖ ਕੇ ਤੇ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਹ ਕੋਈ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਏਨੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹਰਕਾਰੇ ਬਣ ਕੇ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹੋਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਫ਼ਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ, ਅਰਦਾਸ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਤਨਖ਼ਾਹੀਏ' ਗਰਦਾਨਦਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ 'ਆਦੇਸ਼' ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਦਾਸ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿਉ !!

ਹਰਿਆਣਵੀ ਕਿਸਾਨ, ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰਖਿਆ। ਉਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕੋਈ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਅਪਣੀ ਕੌਮ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ 10 ਸਾਲ ਜੇਲ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਜੇਲ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਵੇਖ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੀ ਜਾਣੀ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ, ਜੇਲਾਂ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਹਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਸਪੋਕਸਮੈਨ' ਵਿਚ ਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕਦੇ ਜੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਰਕੀ। ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਦਮ ਨਾਲ, ਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ।

'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਰਤ 'ਨਕਲੀ' ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫ਼ੋਰਟਿਸ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸਾਹ ਦੀ ਨਲੀ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿ ਸਵਾ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਰਤ ਮਗਰੋਂ ਵੀ, ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸਵਾ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰ ਕੇਵਲ 4 ਕਿਲੋ ਹੀ ਘਟਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਐਨ ਉਲਟ ਸੀ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਦਸ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਪੂਰੀ ਸਚਾਈ ਤਾਂ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਮੇਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕੇਵਲ ਇਹ ਜਾਣਨ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਕਿਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਕਲੀ ਵਰਤ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ। ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਰਤ, ਕੇਵਲ ਕੁੱਝ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨਾਕਿ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਅਰਦਾਸ ਉਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਈ ਵਰਤ ਰੱਖੇ ਤੇ ਕਈ ਤੋੜੇ ਪਰ ਸਿਆਣੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਬੁਜ਼ਦਿਲ' ਤੇ 'ਗੱਦਾਰ' ਨਾ ਕਿਹਾ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਲ ਮਸਲੇ ਵਲੋਂ ਧਿਆਨ ਨਾ ਹਟਣ ਦਿਤਾ ਜਦਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਵਰਤ ਰੱਖੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਕਰ ਕੇ 'ਬੁਜ਼ਦਿਲ' ਤੇ 'ਗੱਦਾਰ' ਦਾ ਉਹ ਸ਼ੋਰ ਪਵਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੀ ਅਸਲ ਮੰਗ ਵਲੋਂ ਹਟਾ ਕੇ, ਅਪਣੇ ਵਰਤ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ 'ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ' ਵਲ ਲਾ ਦਿਤਾ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਲਾਅ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਮੁੰਡੇ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਮਾਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਸੀ ਕੁੱਝ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਡਾਂਗਾਂ ਚੁਕ ਲੈਣੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿਆਸੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤ ਰਖਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਨਵਾਉਣ ਵਲ ਹੀ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ 'ਸਹੁੰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ' ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਸਵਾਲ ਨੂੰ, ਸਿਆਸੀ ਮੰਗਾਂ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਨਕਲੀ ਵਰਤ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਕਢਵਾਣਾ ਹੈ -- ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਰਤ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਵਰਤ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਨ ਦਿਤਾ -- ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਗਾਂਧੀ ਵਰਤ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਵੇਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਿ ਵਰਤ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਅੱਧੇ, ਪੌਣੇ, ਪਊਏ, ਅਸਲੀ, ਨਕਲੀ ਜਿਸ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਂਧੀ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਵਰਤ ਲਵੇ ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਅਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? ਸਿੱਖ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਰ ਵਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਭੁਲਾ ਕੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮਰ ਕੇ ਵਿਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤੇ 'ਸਹੁੰ' ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ? ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਘਰੋਗੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਮਰਨ ਵਰਤ' ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕੇਵਲ ਇਥੋਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਪੰਘੂੜੇ ਵਿਚ ਝੂਟੇ ਲੈਂਦੇ ਲੈਂਦੇ ਸੌਂ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਜਗਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਸਮੇਤ, ਦੂਜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕੇ। ਏਨੀ ਗੱਲ ਲਈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ! ਖ਼ਾਹਮਖ਼ਾਹ ਦੀ ਇਲਜ਼ਾਮਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਤੂੰ ਤੂੰ ਮੈਂ ਮੈਂ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਫੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਦਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ। ਜਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ, ਉਹ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਜ਼ਰਾ ਨਮੂਨਾ ਤਾਂ ਵੇਖੋ :

- ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਵਰਤ' ਦਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਕਿ "ਕੌਣ ਹੈ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ? ਆਪੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛੱਕ ਲਵੇਗਾ।"
- ਫਿਰ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਆਇਆ ਕਿ "ਵਰਤ ਰਖਣਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਉਹਨੇ ਵਰਤ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁਛ ਕੇ ਰਖਿਆ ਸੀ ? ਪੁਛ ਕੇ ਰਖਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀ ਉਸ ਵਲ ਧਿਆਨ ਵੀ ਦੇਂਦੇ। ਹੁਣ ਉਹ ਜਾਣੇ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਰਤ।"
- ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਬਾਅ ਵੱਧ ਜਾਣ ਤੇ, ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ।
- ਫਿਰ ਉਤੋਂ ਘੁਰਕੀ ਵੱਜੀ (ਸ਼ਾਇਦ) ਤਾਂ ਬਿਆਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਉਤੇ ਕੇਸ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।
- ਅਖ਼ੀਰ ਪੰਜ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਬੈਠ ਕੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਵਰਤ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਏ।
- ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿਤੇ ਗਏ ਤੇ ਅਖ਼ੀਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਜਥੇਦਾਰਾਂ' ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਅਪਣਾ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ।

'ਜਥੇਦਾਰਾਂ' ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕੀ ਇਹ ਅਜੀਬ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ ਜੇ ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤੇ ਜਦ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨ ਲਵੇ ? ਜੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੱਬ ਜੱਜ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਤੂਫ਼ਾਨ ਮੱਚ ਜਾਏਗਾ। ਕਿਉਂ ? ਕਿਉਂਕਿ ਜੱਜਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਪੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਪਣੇ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ ਫ਼ੈਸਲੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਰੋਲਦੇ। ਪਰ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਅਪਣਾ 'ਆਦੇਸ਼' ਜਾਂ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਠੀਕ ਇਹੀ ਕੁੱਝ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਨਿਰਪੱਖ' ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹੀ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 'ਸਰਕਾਰ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਲੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰ ਲੈਣ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਨਖ਼ਾਹਦਾਰ ਅਹਿਲਕਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਅਪਣੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪਰ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਸਕੱਤਰ ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਏ। 99 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਚਲ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ। ਵੀਲ੍ਹ ਚੇਅਰ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਲਿਆਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀ ਸਚਮੁਚ ਧਰਮ ਦੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁਧ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵਾਂਗਾ।"

ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਭੇਤ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਵੀ ਚੁਕਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਡਾ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਦਸ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ "ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਮੈਨੂੰ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਵੇਦਾਂਤੀ ਇਹ ਕੀ ਅਨਰਥ ਕੀਤਾ ਈ ? ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੈਨੂੰ।'...।"

ਵੇਦਾਂਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜੋ ਗਿ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ (ਹੁਕਮਨਾਮੇ) ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀ ਪਰ ਕੀ ਕਰਦਾ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਦਬਾਅ ਹੀ ਏਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ।"

ਗਿ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਅਸੀ ਅਗੱਸਤ, 2004 ਦੇ ਮਾਸਕ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਾਪ ਕੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਗਿ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਕਹਿ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁਨੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ। ਗਿ: ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ।

'ਜਥੇਦਾਰਾਂ' ਦਾ 'ਉਪਰਲਾ' ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ? ਰੱਬ ਤਾਂ ਪਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਹਾਕਮ ਅਤੇ ਸਿਆਤਸਦਾਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਉਪਰਲੇ' ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੀ ਇਹ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਲਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ' ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹੁਕਮ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗਿ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਦੱਸੇ ਸਨ। ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਰਕਾਰੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਲਚੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਮਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠੋਂ ਨਾ ਕਢਿਆ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਕਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਪੰਥ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿਨ ਬਦਿਨ ਘਟਦਾ ਤੇ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ, ਬੇਹੱਦ, ਬੇਹੱਦ ਤੇ ਹੱਦ ਵੱਧ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

'Pujariwad' versus Guru Panth !

One more offer from our side!!

The Spokesman Trust, Chandigarh

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਤੇ 'ਉਪਰਲਿਆਂ' ਦਾ ਦਬਾਅ--ਇਕ ਸੱਚੀ ਯਾਦ

ਮੈਨੂੰ ਅਪਣੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪਰ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਸਕੱਤਰ ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਏ। 99 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਚਲ ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕਦੇ। ਵੀਲ੍ਹ ਚੇਅਰ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਲਿਆਏ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਮੈਂ ਇਕ ਵਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀ ਸਚਮੁਚ ਧਰਮ ਦੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਆਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਰੁਧ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵਾਂਗਾ।"

ਗਿਆਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਭੇਤ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਵੀ ਚੁਕਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਡਾ. ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਦਸ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ "ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਮੈਨੂੰ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਵੇਦਾਂਤੀ ਇਹ ਕੀ ਅਨਰਥ ਕੀਤਾ ਈ ? ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੈਨੂੰ।'...।"

ਵੇਦਾਂਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜੋ ਗਿ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ (ਹੁਕਮਨਾਮੇ) ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੀ ਪਰ ਕੀ ਕਰਦਾ, ਮੇਰੇ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਦਬਾਅ ਹੀ ਏਨਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ।"

ਗਿ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਅਸੀ ਅਗੱਸਤ, 2004 ਦੇ ਮਾਸਕ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਾਪ ਕੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਗਿ: ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਕਹਿ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੁਨੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ। ਗਿ: ਵੇਦਾਂਤੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ।

'ਜਥੇਦਾਰਾਂ' ਦਾ 'ਉਪਰਲਾ' ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ? ਰੱਬ ਤਾਂ ਪਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਹਾਕਮ ਅਤੇ ਸਿਆਤਸਦਾਨ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਉਪਰਲੇ' ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੀ ਇਹ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਲਏ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ' ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਸਿੱਖੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹੁਕਮ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਿਆਸੀ ਵਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ

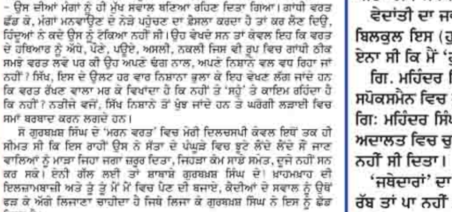

ਸਿਆਸੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤ ਰਖਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਨਵਾਉਣ ਵਲ ਹੀ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ 'ਸਹੁੰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ' ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਸਵਾਲ ਨੂੰ, ਸਿਆਸੀ ਮੰਗਾਂ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਨਕਲੀ ਵਰਤ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਕਢਵਾਣਾ ਹੈ -- ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਰਤ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਵਰਤ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਨ ਦਿਤਾ -- ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਗਾਂਧੀ ਵਰਤ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਵੇਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਿ ਵਰਤ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਅੱਧੇ, ਪੌਣੇ, ਪਊਏ, ਅਸਲੀ, ਨਕਲੀ ਜਿਸ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਂਧੀ ਠੀਕ ਸਮਝੇ ਵਰਤ ਲਵੇ ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਅਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? ਸਿੱਖ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਰ ਵਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਭੁਲਾ ਕੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮਰ ਕੇ ਵਿਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤੇ 'ਸਹੁੰ' ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ? ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਘਰੋਗੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਚਿੱਠੀਆਂ : ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਸ਼ਰੀਰ ਤੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ